



Informace ze zdravotnictví Jihočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

České Budějovice
30.6.2005

10

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru v Jihočeském kraji v roce 2004

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Jihočeský Region in 2004*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Jihočeském kraji v roce 2004 obsahuje údaje o ambulantní péči týkající se sítě zdravotnických zařízení, personálního zajištění a činnosti v členění podle druhu zdravotnického zařízení a dále údaje o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Informace je doplněna o základní ukazatele lůžkové péče v nemocnicích.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Jihočeský region in 2004 contains data about out-patient care concerning health service network, personnel capacity and activity by type of establishment and data about patients followed up for selected diagnoses. Basic indicators on in-patient care in hospitals supplement the information.

Činnost zdravotnických oddělení oboru tuberkulóza a respirační nemoci (TRN) je sledována v rámci Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví v České republice prostřednictvím výkazu A (MZ) 1-01 vyplňovaným každým ambulantním pracovištěm TRN a prostřednictvím výkazu L (MZ) 1-02 vyplňovaným každým lůžkovým zdravotnickým zařízením oboru TRN. Návratnost výkazů za rok 2004 byla v Jihočeském kraji 100 %.

Vznikem zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, vchází v platnost nové kategorie zdravotnických pracovníků, které nejsou plně srovnatelné s kategoriemi původními. Tam, kde byli v minulých letech uváděni SZP (střední zdravotničtí pracovníci), jsou nyní uváděni ZPBD (zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu). Nová kategorie ZPBD se oproti původní SZP liší například o nezahrnuté fyzioterapeuty.

Všude, kde se uvádí počet pracovníků, se jedná o přepočtené počty, tj. o součty úvazků včetně smluvních pracovníků.

Ambulantní péče

Péči v oboru tuberkulózy a respiračních nemocí poskytovalo v roce 2004 v Jihočeském kraji 19 pracovišť. Ambulantní části nemocnic tvořily 37 %, samostatné ordinace lékařů specialistů také 37 % a ostatní ambulantní zařízení 26 % z celkového počtu pracovišť.

Vzhledem ke skutečnosti, že někteří poskytovatelé zdravotní péče oboru TRN neposkytli našemu ústavu souhlas s publikováním jimi předaných údajů, nemohly být údaje za Jihočeský kraj uvedeny v podrobnějším členění za menší územní celky.

Personální zajištění

K 31. 12. 2004 pracovalo v Jihočeském kraji v ambulantní péči oboru TRN 14,96 lékařů a 26,69 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu. Meziročně se počet lékařů snížil o 0,5 lékaře a v přepočtu na obyvatele zůstal pod celorepublikovým průměrem. V kraji bylo 2,4 a v ČR 3,2 lékařů na 100 tisíc obyvatel, na jedno lékařské místo připadalo v kraji 41 826 obyvatel, v ČR 30 971 obyvatel.

Počty ošetření

V roce 2004 v Jihočeském kraji bylo v oboru TRN provedeno 96 137 ambulantních ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), což je o 11,3 % více než v roce 2003. K významnému nárůstu počtu ošetření došlo v okrese Český Krumlov a Jindřichův Hradec, což bylo dáno tím, že v okrese Český Krumlov po dvouleté neexistenci lékaře v oboru TRN zahájila činnost nová lékařka a v okrese Jindřichův Hradec došlo ke zvýšenému počtu vyšetření v důsledku výskytu 3 případů otevřené TBC. Počet ošetření na 10 tisíc obyvatel v kraji činil 1 537, což je o 488 méně než počet ošetření na 10 tisíc obyvatel v ČR. Na jednoho lékaře a den připadlo 29,2 ošetření (v ČR 28,5 ošetření, za předpokladu 220 pracovních dnů v roce 2004).

Očkování proti tuberkulóze, osoby s rizikem onemocnění tuberkulózou

V roce 2004 bylo v Jihočeském kraji v ambulantních odděleních oboru TRN provedeno 7 354 očkování BCG (očkování proti tuberkulóze). Komplikace po vakcinaci nastaly v 0,9 % případů, docházelo k nim zejména u dětí do 6 týdnů věku. Nejpočetnější skupinou očkovaných byly děti ve věku 11 let (71 % z celkového počtu očkování).

Ambulantní pracoviště oboru tuberkulózy a respiračních nemocí evidovala celkem 2 462 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií, z toho 37 % osob přišlo do kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo mykobakterií. Z celkového počtu osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií na děti ve věku 0 - 14 let připadlo 2,9 %.

Osoby s rizikem onemocnění plicní rakovinou

Pro vyšší riziko onemocnění plicní rakovinou bylo sledováno 8 368 osob. Většinou se jednalo o silné kuřáky. Vedle kuřáků s vysokým konzumem cigaret (tj. 20 a více cigaret denně po dobu 20 let) sem patřily osoby s profesionální expozicí kancerogenů a osoby s dysplastickými buňkami ve sputu.

Netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí

V roce 2004 bylo v Jihočeském kraji na ambulantních pracovištích TRN 20 506 případů dispenzarizace. Ve 13 % se jednalo o osoby, u nichž bylo onemocnění zjištěno poprvé v životě. V přepočtu na obyvatele se jednalo o výrazně nižší počet dispenzarizovaných osob než byl průměr za Českou republiku; na 10 tisíc obyvatel v kraji připadlo jen 328 případů dispenzarizace, zatímco v ČR 512. Mezi dispenzarizovanými je více mužů než žen. Na nových případech dispenzarizace se muži podíleli 57 %.

Nejčastější příčinou dispenzarizace v kraji i v České republice byla chronická bronchitida (v kraji 147, v ČR 228 případů na 10 tisíc obyvatel), následuje astma bronchiale (v kraji 106, v ČR 132 případů na 10 tisíc obyvatel) a zánětlivá onemocnění plic (v kraji 18,

v ČR 48 případů na 10 tisíc obyvatel). Pacienti trpící astmatem bronchiale mohou být dispenzarizováni též u lékařů alergologů.

Mezi nemoci se zřetelnou převahou mužů patřily zhoubné novotvary dýchacího ústrojí, emfyzém plic, zánětlivá onemocnění plic, pneukoniózy, nenádorová onemocnění pohrudnice, nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn. Výrazná převaha žen byla u sarkoidózy.

Na celkovém počtu dispenzarizací se děti ve věku 0 - 14 let podílely necelými 3 % a daleko nejčastěji u nich bylo diagnostikováno astma bronchiale (71 % z celkového počtu diagnostikovaných případů u dětí).

Lůžková péče

V Jihočeském kraji v roce 2004 v oboru tuberkulóza a respirační nemoci fungovala 4 lůžková nemocniční pracoviště. Péči na lůžkových odděleních nemocnic zabezpečovalo 10,25 lékařů, 41,50 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu a 13,00 zdravotnických pracovníků nelékařů pod odborným dohledem nebo přímým vedením. Proti předchozímu roku se počet lékařů zvýšil o 2,35 lékaře. Celková lůžková kapacita činila 160 lůžek a meziročně se nezměnila. Na jednoho lékaře připadlo v průměru 10,1 obsazených lůžek na den (v ČR 6,9). Celkem bylo hospitalizováno 2 849 pacientů. Proti minulému roku počet hospitalizovaných poklesl o 4 %. Průměrná ošetrovací doba se proti předchozímu roku zvýšila o 0,7 dne na 13,3 dne.

Zpracovaly: RNDr. Marie Kletečková, Hana Holomelová a Alena Bédiová

ÚZIS ČR, Jihočeský krajský odbor
Žižkova 12/ 309, 370 01 České Budějovice
telefon: 387 718 383
e-mail: holomelova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

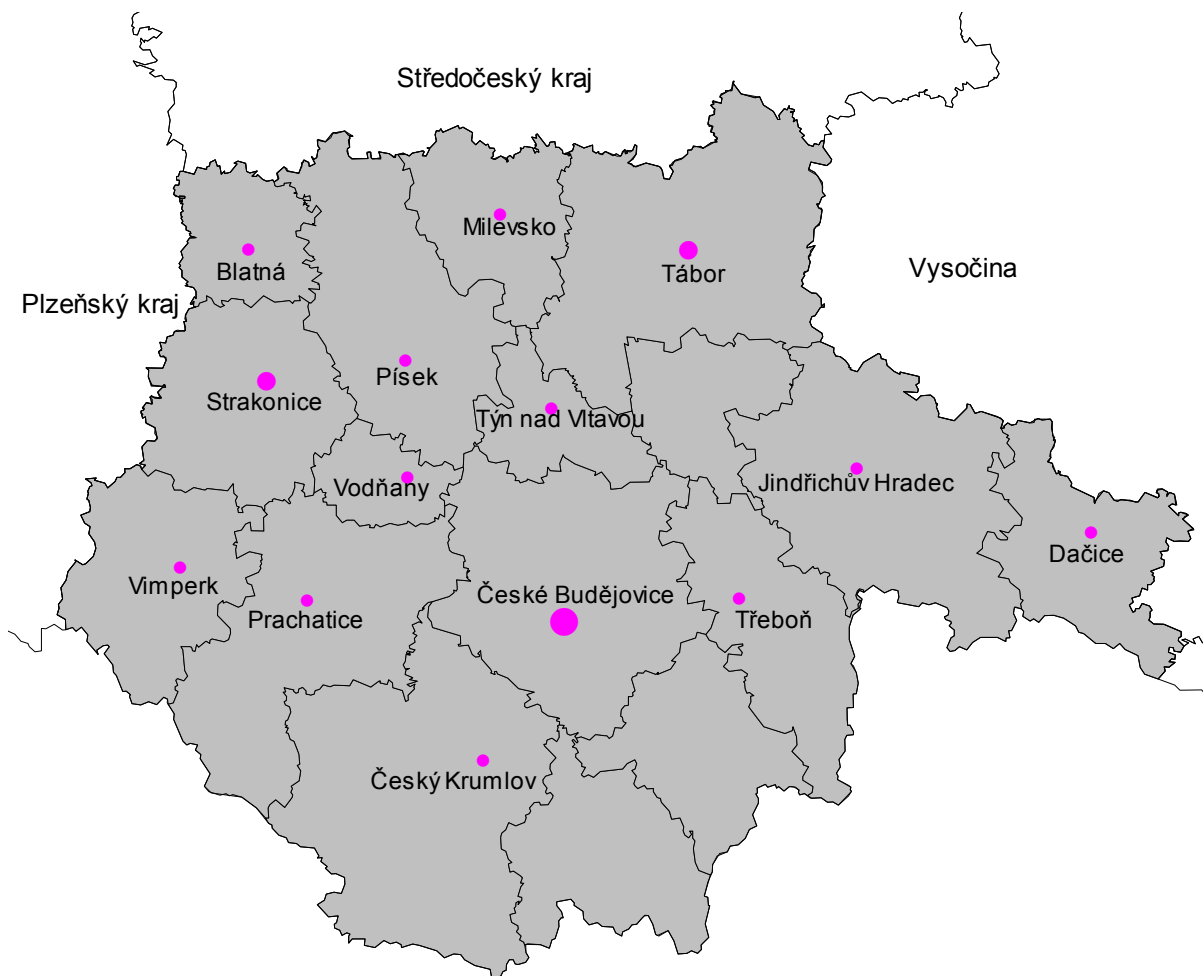
Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči podle druhu zdravotnických zařízení

Druh zdravotnického zařízení	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	struktura v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
Ambulantní část lůžkových ZZ	7	5,12	34,22	11,55	24 524	2 338	25,51	4 789,8
Samostatné ordinace lékařů specialistů	7	6,71	44,85	9,94	45 903	3 232	47,75	6 841,0
Ostatní ambulantní ZZ	5	3,13	20,92	5,20	25 710	1 784	26,74	8 214,1
Jihočeský kraj celkem	19	14,96	100,00	26,69	96 137	7 354	100,00	6 426,3

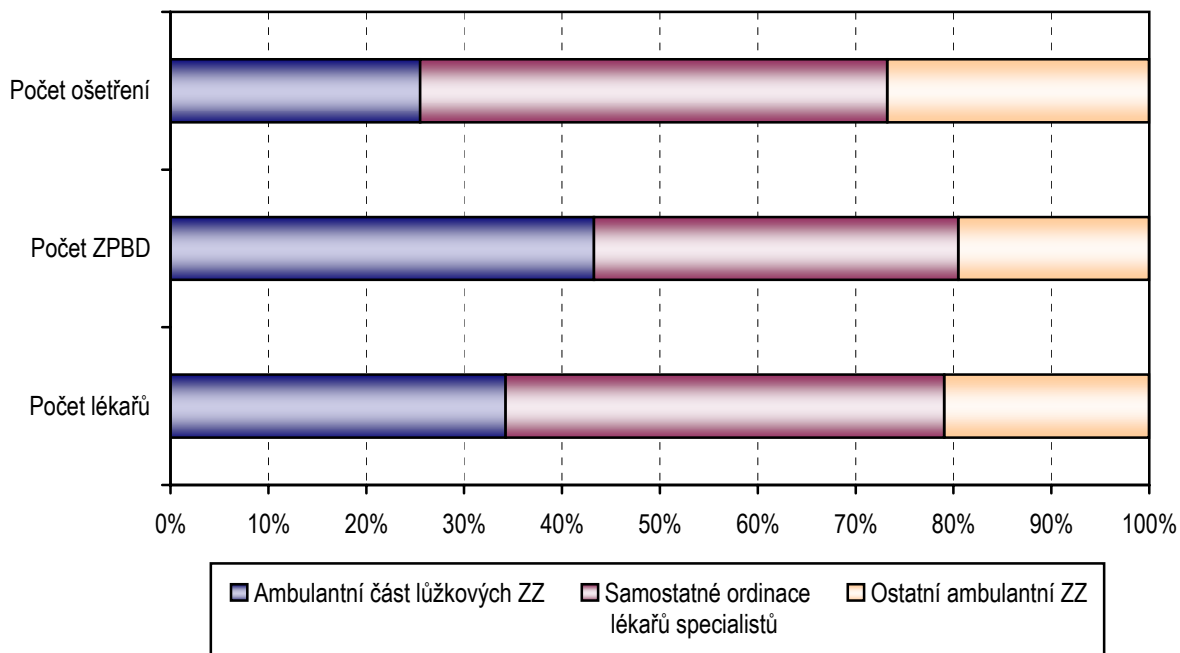
¹⁾ Součet úvazků, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních § 5 - § 21

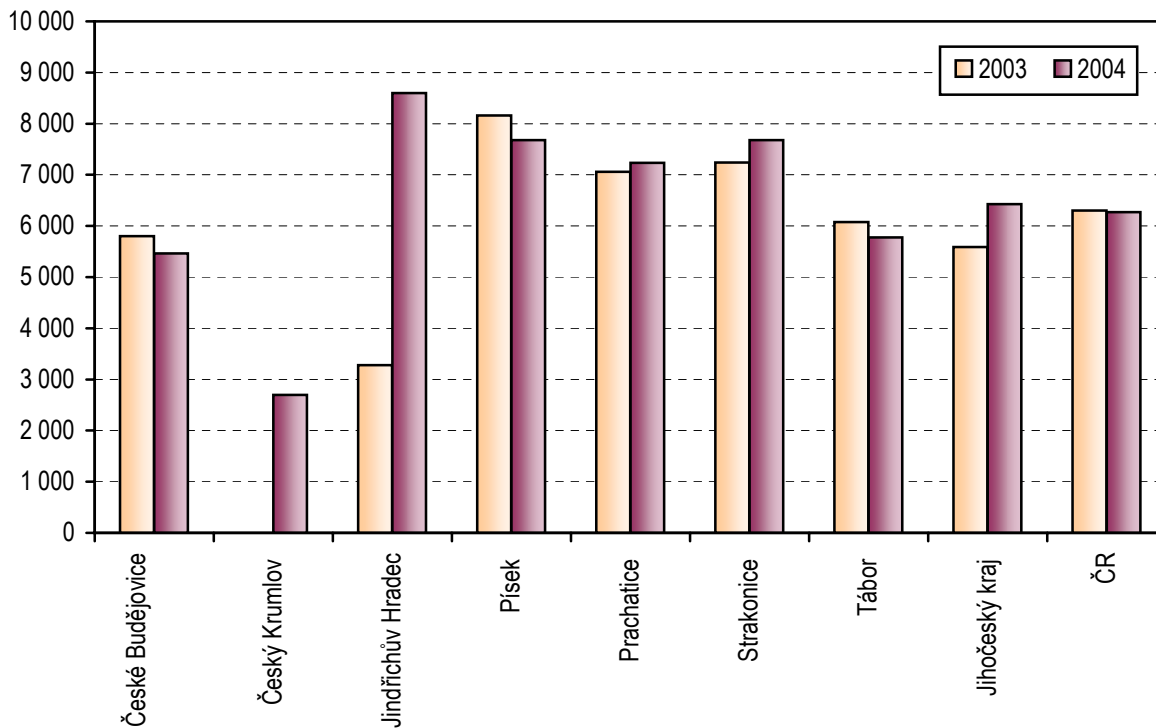
Poskytovatelé ambulantní péče TRN v Jihočeském kraji v roce 2004



**Struktura personálního zajištění a počtu ošetření
v oboru TRN podle druhu zdravotnického zařízení
v Jihočeském kraji v roce 2004**



**Počet ošetření - vyšetření za rok na 1 lékaře v oboru TRN
v letech 2003 a 2004**

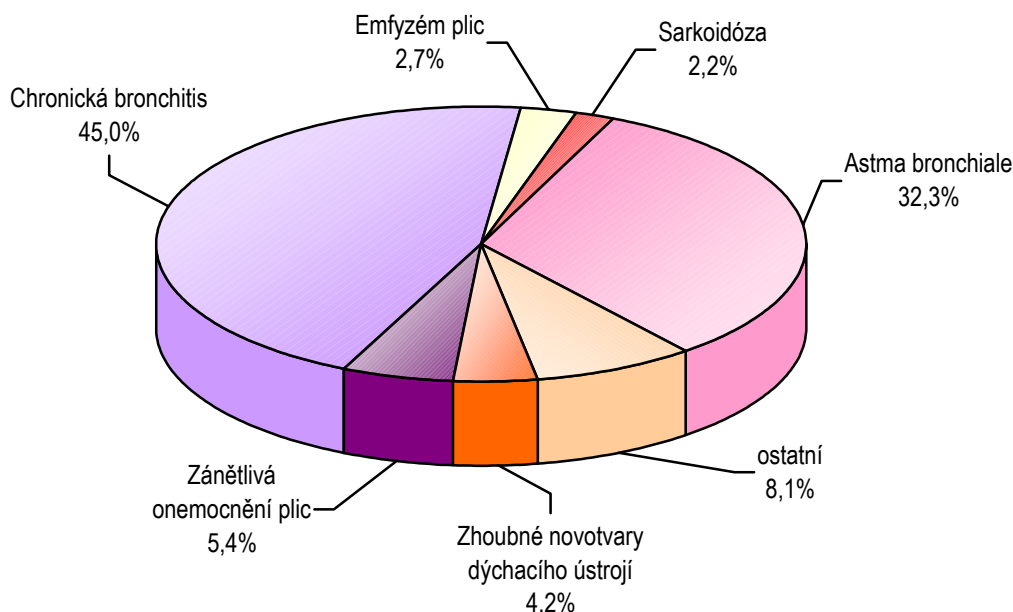


Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí (DÚ)

Onemocnění (diagnóza MKN 10)	Počet dispenzarizovaných osob						ČR na 10 tis. obyvatel
	Jihočeský kraj				z celku kraje osoby nově přijaté ¹⁾		
	celkem	z toho		na 10 tis. obyvatel	muži	ženy	
		ženy	děti (0-14 let)				
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33-C34, C39.9)	760	149	-	12,15	192	61	18,00
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	110	31	-	1,76	35	14	1,57
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2-4, D19.0)	193	102	-	3,08	7	14	4,12
Zánětlivá onemocnění plic (J12-J18, J85.0-2)	1 116	434	50	17,84	294	162	48,23
Chronická bronchitis (J41-J42, J44.0-9)	9 223	4 200	2	147,40	523	474	228,37
Astma bronchiale (J45.1-9, J46)	6 629	3 553	407	105,94	295	291	131,57
Emfyzém plic (J43.0-9)	557	129	-	8,90	54	27	12,10
Bronchiektázie (J47)	203	97	1	3,24	5	2	4,76
Sarkoidóza (D86.0,2)	446	281	1	7,13	17	14	8,08
Pneumokoniózy (J60-J66)	59	17	-	0,94	3	3	14,24
Difúzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0-9, J84.0-9)	218	109	1	3,48	14	10	5,62
Nenádor. onemocnění pohrudnice (J86-J94)	222	73	-	3,55	27	21	8,25
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26-I28)	146	54	2	2,33	15	6	8,48
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68-J80, J96.0-9, J98.0,4,6-9)	624	231	108	9,97	59	47	18,78
Celkem	20 506	9 460	572	327,72	1 540	1 146	512,18

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

**Skladba netuberkulózních onemocnění
dýchacího ústrojí v Jihočeském kraji v roce 2004**
(celkem 20 506 případů)



Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou ³⁾
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0-14 let)	celkem	z toho děti (0-14 let)	
České Budějovice	628	-	64	3	1 718
Český Krumlov	120	-	133	28	80
Jindřichův Hradec	128	2	327	12	1 003
Písek	190	-	49	-	1 793
Prachatice	24	-	16	1	23
Strakonice	124	1	28	3	1 372
Tábor	337	2	294	19	2 379
Jihočeský kraj	1 551	5	911	66	8 368
ČR	35 836	109	32 956	2 593	143 942

¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přeřazují osoby ze skupiny P II (resp. přeřazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriózu dýchacího ústrojí) nebo ze skupiny M II (resp. přeřazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriózu mimo dýchacího ústrojí) jestliže:

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriózy.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriózou

³⁾ Silní kuřáci, osoby s profesionální expozicí kancerogenů nebo s dysplastickými buňkami ve sputu

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR
Počet oddělení	4	43	-	22
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	10,25	175,79	-	76,12
ZPBD ²⁾ celkem	41,50	589,07	-	406,91
sestry ²⁾ u lůžka	37,50	552,07	-	366,54
ZPOD ²⁾	13,00	173,48	-	107,44
Průměrný počet lůžek	160,00	1 677,95	-	2 115,67
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	103,3	1 220,2	-	1 445,6
na 1 lékaře	10,1	6,9	-	19,0
na 1 sestru ²⁾ u lůžka	2,8	2,2	-	3,9
Počet lékařů na 100 lůžek	6,41	10,84	-	3,63
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	25,94	36,32	-	19,39
Počet hospitalizovaných	2 849	38 129	-	15 111
Nemocniční letalita	66,6	84,4	-	49,6
Využití lůžek ve dnech	236,3	266,2	-	250,1
Průměrná ošetrovací doba	13,3	11,7	-	35,0
Prostoj lůžek ³⁾	6,1	2,7	-	11,6

¹⁾ Součet úvazků

²⁾ Zdravotničtí pracovníci dle zákona č. 96/2004 Sb.:

ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (§ 5 - § 21)

sestra - všeobecné sestry a porodní asistentky (§ 5 - § 6)

ZPOD - zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem nebo přímým vedením (§ 29 - § 42)

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s plicním oddělením v kraji:

Nemocnice České Budějovice, a.s.

detašované pracoviště Nemocnice České Budějovice, a.s. ve Vyšším Brodě (plicní léčebna)

Okresní nemocnice Strakonice

Okresní nemocnice Tábor